

Buruk, H. P. "Upravlinnia konkurentospromozhnosti produktsii promyslovoi produktzii z urakhuvanniam ekolohichnoi skladovoi" [Managing competitiveness of industrial products based on the environmental component]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk za spets. 08.00.04*, 2011.

Ehupov, Yu. A., and Lytvynova, V. A. "Mekhanyzm obosnovaniya effektivnykh putei y formirovaniya optimalnoi prohrammy povysheniya konkurentospobnosti produktzii" [The mechanism study of effective ways and forming the optimal program to improve the competitiveness of products]. *Ekonomist*, no. 8 (2012): 73-78.

Kaninskyi, M. P. "Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti produktzii ovochivnytstva" [Enhancing the competitiveness of vegetable]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.07.02 – ekonomika silskoho hospodarstva i APK*, 2004.

Kuleshova, H. M. "Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti produktzii vynoharadarsko-vynorobnoho kompleksu APK"

[Enhancing the competitiveness of viticulture, winemaking complex APC]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk za spets. 08.07.02*, 2006.

Larka, A. V. "Konkurentospromozhnist mashynobudivnoi produktzii v umovakh nestabilnoi rynkovoi kon'iunktury" [The competitiveness of engineering products in an unstable market conditions]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk za spets. 08.07.01*, 2006.

Lisovska, L. S. "Otsiniuvannia ta rehuliuwannia konkurentospromozhnosti produktzii" [Evaluation and regulation of competitive products]. *Dys. ... kand. ekon. nauk za spets.: 08.02.03*, 2002.

Savchuk-Polishchuk, T. O. "Konkurentospromozhnist mashynobudivnoi produktzii na zovnishnikh rynkakh" [The competitiveness of engineering products in foreign markets]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk za spets. 08.05.01*, 2004.

Tarasenko, I. O. "Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti produktzii pidpriemstv shkirianoï promyslovosti" [Organizational and economic foundations of competitiveness of companies in the leather industry]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk za spets. 08.06.01*, 2001.

УДК 65.016

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

КОТ О. В., ПАВЛЮК О. О.

УДК 65.016

Кот О. В., Павлюк О. О. Визначення сутності поняття «розвиток підприємства»

Розглянуто питання розвитку підприємства, яке на сьогодні є одним з найактуальніших для України. Для забезпечення безперервного процесу економічного розвитку кожне підприємство прагне до раціонального використання ресурсів, поліпшення якості продукції, задоволення соціальних потреб своїх працівників і населення регіону, на якому воно функціонує, і має основну мету – підвищення прибутковості виробництва. Досліджено наукові роботи вітчизняних і закордонних учених, де постає проблема соціальної підприємства. Наведено найважливіші напрямки, а також виведено основні варіанти розвитку підприємств у сучасних умовах. Розглянуто розвиток як процес, який зумовлюється факторами зовнішнього та внутрішнього середовища. Охарактеризовано та графічно наведено етапи життєвого циклу підприємства, від кожного з яких безпосередньо залежить розвиток підприємства. Проаналізовано можливості розвитку підприємства в умовах кризових ситуацій. Визначено сутність поняття «розвиток підприємства» та обґрунтовано важливість і актуальність детального вивчення цього питання з метою забезпечення певного рівня конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: розвиток підприємства, стратегія розвитку, етапи розвитку, концепція організаційного розвитку, антикризове управління, модель Грейнера.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Кот Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: lenkot@mail.ru

Павлюк Олександра Олександрівна – аспірантка, кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: alexandrap12@inbox.ru

УДК 65.016

UDC 65.016

Кот Е. В., Павлюк А. А. Определение сути понятия «развитие предприятия»
Рассмотрен вопрос развития предприятия, который на сегодняшний день является одним из самых актуальных для Украины. Для обеспечения непрерывного процесса экономического развития каждое предприятие стремится к рациональному использованию ресурсов, улучшению качества продукции, удовлетворению социальных потребностей своих работников и населения региона, на котором оно функционирует, и имеет конечную цель – повышение прибыли производства. Исследованы научные работы отечественных и зарубежных ученых, в которых рассмотрена проблема развития предприятия. Приведены важнейшие направления, а также выведены основные варианты развития предприятия в современных условиях. Рассмотрено развитие как процесс, который обуславливается факторами внешней и внутренней среды. Охарактеризованы и графически представлены этапы жизненного цикла предприятия, от каждого из которых напрямую зависит развитие предприятия. Проанализированы возможности развития предприятия в условиях кризисных ситуаций. Определена сущность понятия «развитие предприятия» и доказана важность и актуальность детального изучения этого вопроса с целью обеспечения определенного уровня конкурентоспособности предприятия.

Ключевые слова: развитие предприятия, стратегия развития, этапы развития, концепция организационного развития, антикризисное управление, модель Грейнера.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Кот Елена Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: lenkot@mail.ru

Павлюк Александра Александровна – аспирантка, кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: alexandrap12@inbox.ru

Kot O. V., Pavlyuk O. O. Definition of the Essence of the «Enterprise Development» Notion

The article considers the issue of development of an enterprise, which is one of the most urgent today for Ukraine. In order to ensure a continuous process of economic development, each enterprise strives for the rational use of resources, improvement of the quality of products, satisfaction of social requirements of their employees and population of the region where it functions and has a final goal – profit increase. The article studies scientific works of domestic and foreign scientists, in which they consider the problem of enterprise development. It provides main directions and derives main variants of enterprise development under modern conditions. It considers development as a process, which is influenced by factors of external and internal environment. It characterises and graphically presents stages of the enterprise life cycle, each of which makes its impact on enterprise development. It analyses possibilities of development of an enterprise under crisis. It defines the essence of the "enterprise development" notion and proves importance and urgency of a detailed study of this issue with the aim to ensure a certain level of enterprise competitiveness.

Key words: enterprise development, strategy of development, stages of development, concept of organisational development, anti-crisis management, Greiner model.

Pic.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Kot Olena V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of International Economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: lenkot@mail.ru

Pavlyuk Olexandra O. – Postgraduate Student, Department of International Economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: alexandrap12@inbox.ru

У сучасному розумінні економічний розвиток країни передбачає високе забезпечення ефективності господарювання підприємства, тобто є основною рушійною силою конкурентоспроможності на світовому ринку конкретної країни. Підприємство розвивається не автономно, а в безпосередньому зв'язку із зовнішнім середовищем. Україна в даний час знаходиться на етапі розвитку своїх потенційних можливостей, на етапі, коли необхідно зрозуміти сильні та слабкі сторони ресурсного запасу країни та використовувати ці знання, реалізуючі стратегію розвитку країни через підприємства. Підприємство, безперечно, являє собою один із головних елементів ринкового господарства та є провідним і важливим аспектом сучасної економіки. Від ефективності функціонування підприємства залежать економічний, науковий, технічний рівень розвитку країни, добробут усіх верств населення. Особливість галузі, в якій функціонує підприємство, позначається на особливостях його розвитку. Складність діяльності сучасного підприємства полягає в тому, що існує необхідність розуміння визначення сутності поняття «розвиток підприємства», тому обрана тема є актуальною в сучасних умовах світового ринку.

Розвиток підприємства означає якісні зміни й оновлення його господарської системи та організаційної структури, підвищення ефективності функціонування на основі вдосконалення техніки, технології та організації праці у всіх структурних підрозділах, підвищення якості продукції та послуг, що ним надаються [5]. Для забезпечення безперервного процесу економічного розвитку кожне підприємство повинне прагнути до раціонального використання ресурсів, поліпшення якості продукції, задоволення соціальних потреб своїх працівників і населення регіону, на який воно функціонує, і, нарешті, підвищення прибутковості виробництва.

Актуальність даного питання обумовлюється не тільки тим, що існує ряд проблем, труднощів і думок учених, які різняться, щодо перспектив розвитку підприємства, але й тим, що для сучасного підприємства постає проблема новітніх змін в економіці країни – особливості інтеграційних та інвестиційних процесів. Проблема розвитку підприємства досліджується в наукових роботах, як вітчизняних, так і закордонних вчених, а саме: Ансоффа І., Акоффа Р. Л., Афанасьєва Н. В., Афоніна І. В., Бондар Н. М., Гончарук В. А., Запасної Л. С., Василенко В. О., Кизима М. О., Нечепуренко М. Н., Пономаренко В. С. та інших.

На думку І. Ансоффа, розвиток – це питання не стільки того, що є, скільки того, що може бути зроблене з тим, що є [2]. Сьогодні світова економіка практично щоденно переживає серйозні зміни, та у сформованих умовах ринку України також відбуваються значні зміни. Зараз такий час, коли успішний розвиток підприємства безпосередньо залежить від розробленої стратегії та методів її впровадження.

Слід зазначити, що поняття «розвиток» і «зростання», хоча й взаємопов'язані, однак за своїм змістом часто можуть не співпадати. Як вважає Р. Л. Акофф, зростання і розвиток – не однакові поняття. Зростання може відбуватися з розвитком або при його відсутності [1]. У біль-

шості випадків зростання означає підвищення розмірів або числа об'єктів. До зростання підприємства відноситься як збільшення їхніх розмірів, так і розширення діяльності за такими показниками: 1) обсяг виробництва; 2) частка на ринку; 3) чисельність персоналу; 4) величина продажів; 5) чистий прибуток.

Підприємства як організовані системи можуть стимулювати своє зростання, здійснюючи цілеспрямований вибір, наприклад, розширення ринку збуту, залучення інвестицій і т. п. Обмеження зростання не обмежує розвиток [1]. Отже, розвиток підприємства можливий не тільки за одночасного його зростання, а й за незмінних масштабів його діяльності, тобто відсутність зростання не є перешкодою для розвитку підприємства.

Афанасьєв Н. В. визначає розвиток як процес, коли внаслідок поліпшення виробничих або бізнес-процесів чи керування ними досягнутий якісний або кількісний приріст корисного результату процесу в порівнянні з колишнім рівнем або з рівнем, досягнутим на інших підприємствах [3, с. 36].

Афонін І. В. зазначає, що розвиток полягає в ефективному перерозподілі ресурсів, передусім інвестиційного характеру, за напрямками, які забезпечують максимальну конкурентоспроможність протягом максимально тривалого періоду, вдосконалення товарів і послуг, вдосконалення структури та систем управління організацією.

У рамках концепції, запропонованої Нечепуренко М. Н., економічний розвиток підприємства визначається, як процес оновлення виробничих або бізнес-процесів, що забезпечує якісно новий рівень функціонування підприємства. Автор вважає інноваційну діяльність єдиним основним напрямом економічного розвитку організації [4, с. 23].

На рис. 1 наведено найважливіші напрямки розвитку підприємств у сучасних умовах [7].

Основною характерною рисою сучасних систем управління всередині підприємства є орієнтація на довгострокову перспективу, зосередження уваги на фундаментальних дослідженнях, диверсифікацію діяльності, активне впровадження інновацій, максимальне використання творчої активності персоналу підприємства [7].

Отже, основними варіантами розвитку підприємства є:

- ✦ внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів;
- ✦ злиття, поглинання інших господарюючих суб'єктів з метою збільшення ресурсів і виходу на нові ресурсні ринки та ринки збуту;
- ✦ перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках діяльності;
- ✦ припинення здійснення неефективних напрямків діяльності, не забезпечених ресурсами. Може відбуватись шляхом продажу пакету акцій та активів, внутрішньої ліквідації або переорієнтації;
- ✦ відокремлення, передача видів діяльності, не забезпечених ресурсами, іншим виконавцям на договірній основі через продаж або виділення активів.

Рис. 1. Сучасні напрямки розвитку підприємств

Досліджуючи проблему розвитку підприємства, цікавим і закономірним є той факт, що багато підприємств з однаковими умовами на початковому етапі досягають різних цілей, отримують неоднакові результати. Одні підприємства є дуже успішними та приносять хороший прибуток, інші посередні та мають середні показники, а треті взагалі сходять з дистанції через власну неконкурентоздатність.

Факторів, що мають вплив на діяльність тієї чи іншої організації, можна налічити велику кількість, і всі вони певною мірою впливають на розвиток підприємства.

Розвиток, як процес, зумовлюється такими факторами:

- ✦ зовнішнього середовища (економічні, політичні, правові, соціальні, технологічні);
- ✦ безпосереднього оточення (стан ринкового середовища, стан конкурентного середовища на ринку);
- ✦ внутрішнього середовища (розподіл внутрішніх ресурсів, технологічна оснащеність підприємства, зміна стратегії, методів і принципів управління, тощо).

Взагалі, розвиток кожного підприємства має циклічний характер, проходить певні стадії життєвого циклу, тобто підприємства зароджуються, розвиваються, процвітають, слабшають і припиняють існування.

Один із варіантів розподілу життєвого циклу підприємства на відповідні тимчасові відрізки передбачає такі етапи [5].

1. Етап підприємництва. Організація знаходиться в стадії становлення, формується життєвий цикл продукції. Цілі є ще нечіткими, творчий процес проходить вільно, просування до наступного етапу вимагає стабільного забезпечення ресурсами.

2. Етап колективності. Розвиваються інноваційні процеси попереднього етапу, формується місія організації. Комунікації та структура в рамках організації залишаються по суті неформальними.

3. Етап формалізації і управління. Структура організації стабілізується, вводяться правила, визначаються процедури. Акцент робиться на ефективність

інновацій і стабільність. Розробка і прийняття рішень стають провідними компонентами організації. Зростає роль вищої керівної ланки організації, процес прийняття рішень стає більш зваженим, консервативним.

4. Етап розробки структури. Організація збільшує випуск своїх продуктів і розширює ринок надання послуг. Керівники виявляють нові можливості розвитку. Організаційна структура стає більш комплексною і відпрацьованою. Механізм прийняття рішень децентралізований.

5. Етап спаду. У результаті конкуренції на ринку в організації зменшується попит на свою продукцію чи послуги. Керівники шукають шляхи утримання ринків і використання нових можливостей. Збільшується потреба в працівниках, особливо тих, хто має найбільш цінні спеціальності. Кількість конфліктів нерідко збільшується. До керівництва приходять нові люди, які намагаються затримати занепад. Механізм розробки і прийняття рішень централізований.

Графічно основні етапи життєвого циклу підприємства представлені на рис. 2. На ньому показано по вихідній лінії створення, зростання і зрілість організації, а також її занепад, що позначений спадною кривою.

Для того, щоб детальніше зрозуміти динаміку становлення підприємства, слід розглянути приблизні етапи розвитку підприємства не тільки в глобальному сенсі, а й зосереджуючись на специфічних його напрямках, характеристику яких запропонував С. Іванов [8] (табл. 1).

Становлення будь-якого підприємства можна розглянути з кількох точок зору: з боку організаційного розвитку, наявності фінансових ресурсів і розвитку кадрової політики.

Концепція організаційного розвитку передбачає зміни у структурному та кадровому аспектах. У межах структурного підходу робиться спроба створення сприятливих умов для досягнення підприємством поставлених цілей за допомогою організаційного регулювання.

Сучасні умови діяльності багатьох підприємств характеризуються наявністю суттєвих змін у макросередовищі, які представлені тенденціями НТП, швидким застаріванням знань, виникненням нових сфер економіки, постійно змінюваним ринковим середовищем,

що обумовляє необхідність своєчасного проведення реорганізаційних змін на підприємстві. Таким чином, підприємство приносить максимальну корисність, налаштовуючись на потреби ринку. Тобто, можна зробити висновок, що якісний організаційний розвиток і є запорукою його успіху на ринку.

Рис. 2. Життєвий цикл підприємства (типова крива)

У межах кадрового підходу проводяться спеціальні заходи з підвищення кваліфікації працівників підприємства (розвитку персоналу) та стимулювання їхньої готовності до сприйняття змін.

Персонал підприємства є найбільш чутливим елементом організації, його поведінка відображає всі зміни, що відбуваються всередині фірми. Саме від роботи персоналу, без перебільшення, залежить продуктивність виробництва та результат, досягти якого має за мету підприємство.

Особистість керівника – це головний актив, що визначає розвиток підприємства і його життєві цикли.

Дуже часто поштовхом до змін на підприємстві є кризові ситуації. Необхідні зміни у стратегії, виробничих процесах, організаційній структурі можуть здійснюватись поступово, у вигляді низки кроків, або ж радикально, у вигляді великих стрибків. Відповідно до цього розрізняють «революційну» та «еволюційну» моделі розвитку на підприємстві [7].

- ✦ «Революційна» модель змін була запропонована американськими фахівцями у галузі менеджменту М. Хаммером та Дж. Чампі у 1991 році. Вона набула ще назву **концепції реінжинірингу бізнесу**. Вони розглядають реінжиніринг бізнесу як принципове переосмислення та радикальне перепроєктування підприємства і його найважливіших процесів з метою кардинального поліпшення найважливіших кількісно вимірюваних показників сучасної ефективності: вартості, якості, сервісу та оперативності.
- ✦ «Еволюційна» модель змін (або **концепція організаційного розвитку**) базується на концепції планування, ініціювання та здійснення процесів зміни соціальної системи, що передбачає залучення великої кількості учасників. Тобто, організаційний розвиток розглядається як довготерміновий, ретельний та всеохоплюючий процес зміни та розвитку підприємства та людей, які в ньому працюють.

Фінансова криза – найкращий час для розвитку підприємництва, захоплення або розширення частки ринку, звільненої його більш слабкими учасниками.

Публікації останніх років з питань розвитку й удосконалення роботи підприємств відбувають системний

Таблиця 1

Характеристика етапів розвитку підприємства

№ п/п	Етап	Характеристика
1	Організація	Відсутність будь-якої корпоративної культури і контролю над процесами, що відбуваються всередині підприємства, більшість починань з'являються стихійно і не несуть фінансовий підтекст. Усе, скоріше, тримається на ентузіазмі колективу, який має певну ідею та має намір втілити її в життя. Підприємство намагається визначити своє місце на ринку, зрозуміти цільову аудиторію і знайти ключових клієнтів
2	Активне зростання, або «Набирання обертів»	На підприємстві починає діяти активна кадрова політика, багато працівників не приживаються, але ті, хто витримує, стають основою сильної команди. Підприємство визначає пріоритети розвитку, своїх потенційних клієнтів і свій кінцевий продукт або послугу
3	Стабільність	Підприємство являє собою стійкий, досить потужний корабель, який впевнено пливе крізь простори ринку. Підприємство має гарну репутацію, для найманих робітників працювати на такому підприємстві є дуже престижним. Зростає число менеджерів та їх помічників, які виконують обов'язки, що не мають прямого відношення до діяльності жодного з підрозділів підприємства. Це веде до простою і затягування термінів. Наймане керівництво стає нормою. Реальних засновників тепер не бачить ніхто. Розвивається система безпеки підприємства
4	Бюрократія	Складний період для підприємства. Ринок вимагає постійного стеження за попитом і конкурентами, підприємство втрачає гнучкість. Кількість усляких регламентів величезна, усе підпорядковане суворому «паперовому» контролю. Поширене «перетягування» влади між топ-менеджерами – боротьба за владу стає основною діяльністю співробітників. Засновники підприємства, що звикли до постійного та стабільного отримання прибутку, не надто переймаються діяльністю підприємства на рівні менеджерів середньої ланки та не розуміють: якщо негайно не вжити певних мір, то підприємство підійде до тієї межі, коли настане початок кінця його успішного розвитку. Підприємство абсолютно беззахисне перед можливими кризами та атаками конкурентів, що взагалі ставить весь бізнес під загрозу

підхід до розробки стратегії економічного розвитку, ресурсної бази, стан і розвиток зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства, орієнтованого на власні можливості, а також антикризові методики. З огляду на події у світовій економіці та економічну ситуацію в Україні впродовж останнього десятиріччя, дослідження можливостей та шляхів розвитку підприємства в умовах фінансової кризи є дійсно актуальними. Так, методики антикризового управління сформовані й проаналізовані в працях Г. Бірмана, Р. Брейлі, В. М. Іванова, В. В. Ковальова, В. М. Матвеевої, Р. В. Уотермена, Е. А. Уткіна, Дж. Фіннерті, С. Шмідта та інших.

Основними напрямками антикризового управління на рівні господарюючого суб'єкта вважаються постійний моніторинг фінансово-економічного стану підприємства, розробка нової управлінської, фінансової й маркетингової стратегій, скорочення постійних і змінних витрат, підвищення продуктивності праці, залучення коштів засновників, посилення мотивації персоналу. Уніфікованих методик підготовки до можливих глобальних кризових явищ, а також розвитку підприємства в цей період без істотних втрат не існує. Але є щось безцінне – досвід, придбаний у попередніх кризах [9].

У наш час у світі розроблено кілька десятків працюючих теорій. Одна з них – модель Грейнера, яка описує розвиток її через кризові моменти (рис. 3).

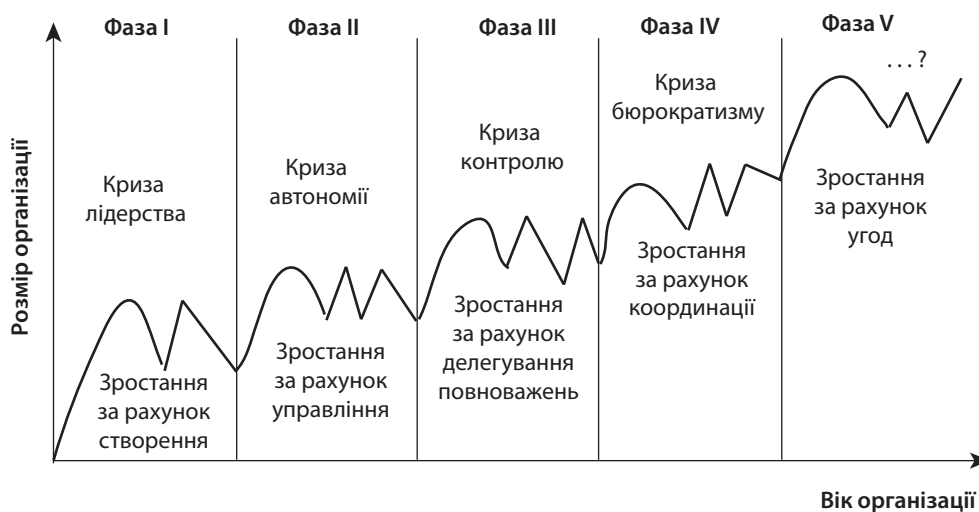

Рис. 3. Етапи розвитку підприємства за моделлю Грейнера

Ларрі Грейнер визначив п'ять етапів розвитку організацій, кожному з яких передують кризи організаційного розвитку. Тобто перехід від однієї стадії до іншої відбувається тільки після подолання чергової кризи.

Л. Грейнер одним з перших став розглядати підприємство як організм, майбутнє якого залежить не тільки від тих умов, в яких вона перебуває в даний момент, але і від тієї історії, яка існує у підприємства. Таким чином, Грейнер вважає, що життя підприємства складається в просуванні через стадії, де кожен еволюційний період створює свою власну революцію. Революція – бурхливий період у розвитку підприємства, що вимагає серйозного перегляду методів управління. Шлях

підприємства з однієї стадії свого розвитку до наступної лежить через подолання відповідного кризи даного перехідного періоду [10].

ВИСНОВКИ

Змінюване зовнішнє середовище вимагає від підприємця прояву таких якостей, як:

- ✦ гнучкість на ринку, де розгорнуло свою діяльність підприємство, визначеність у цілях та єдиний напрямок;
- ✦ виважена стратегія підприємства, націлена на результат.

Однією з умов позитивного результату, до якого прямує підприємець, – постійний розвиток підприємства. Аналізуючи дослідження та наукові роботи закордонних і вітчизняних учених, можна зробити висновок, що поняття «розвиток підприємства» є достатньо складним, яке взагалі можна розуміти як сукупність процесів, змін, за допомогою яких підприємство має змогу перейти з одного якісного стану до іншого, більш досконалого.

Якісне розуміння значення даного поняття має певні переваги підприємця перед іншими підприємствами, що неуклібно приводить до збільшення потенціалу підприємства в цілому та підвищує його спроможність протистояти різного роду негативним впливам зовнішнього середовища і, за допомогою певних дій, навпаки, захопити та розширити частки ринку. ■

Література

1. Акофф Р. Планування майбутнього корпорації / Пер. з англ. під ред. В. І. Данілова-Данільяна. – М. : Прогрес, 1985. – 328 с.
2. Ансофф І. Стратегічне управління / І. Ансофф : [пер. з англ.]. – М. : Економіка, 2005.
3. Афанасьєв Н. В. Управління розвитком підприємства : монографія / Н. В. Афанасьєв, В. Д. Рогожкін, В. І. Рудика. – Харків : ВД «НЖЕК», 2003. – 184 с.
4. Нечепуренко М. Н. Проблеми економічного розвитку підприємств / М. Н. Нечепуренко // Питання економічних наук. – 2006. – № 1 (17). – С. 23 – 25.
5. Осовська Г. В. Основи менеджменту : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2006. – 664 с.

6. http://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21582
 7. <http://business-consultant.com.ua/publicaciiub101.html>
 8. <http://www.finansy.asia/node/224>
 9. http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=41130
 10. <http://www.rusarticles.com/predprinimatelstvo-statya/modeli-razvitiya-organizacii-model-l-grejnera-4724538.html>

REFERENCES

- http://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21582
<http://business-consultant.com.ua/publicaciiub101.html>
<http://www.finansy.asia/node/224>
 Akoff, R. *Planuvannia maibutnyoho korporatsii* [Planning for the future of the corporation]. Moscow: Prohres, 1985.

- Ansoff, I. *Stratehichne upravlinnia* [Strategic Management]. Moscow: Ekonomika, 2005.
 Afanasiev, N. V., Rohozhkin, V. D., and Rudyka, V. I. *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva* [Management of the Company]. Kharkiv: INZhEK, 2003.
http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=41130
 Nechepurenko, M. N. "Problemy ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv" [Problems of economic development ventures]. *Pytannia ekonomichnykh nauk*, no. 1 (17) (2006): 23-25.
 Osovska, H. V., and Osovskiy, O. A. *Osnovy menedzhmentu* [Principles of Management]. Kyiv: Kondor, 2006.
<http://www.rusarticles.com/predprinimatelstvo-statya/modeli-razvitiya-organizacii-model-l-grejnera-4724538.html>

УДК 658.5(075.8)

ОСОБЕННОСТИ ВЛИЯНИЯ ПАРАМЕТРОВ СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ЕГО ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ В ЗОНЕ УБЫТОЧНОСТИ

КАРАПЕЙЧИК И. Н.

УДК 658.5(075.8)

Карпейчик И. Н. Особенности влияния параметров состояния предприятия на его экономический потенциал в зоне убыточности

Представление потенциалов предприятия в виде потенциальных функций, выражающих зависимость величины потенциалов от параметров состояния предприятия и внешней среды его функционирования, требует разработки качественно новых методологии и методических подходов к измерению потенциалов. В статье рассмотрены методические аспекты построения и анализа потенциальных функций, а также результаты апробации предложенного подхода на примере изучения зависимости экономического потенциала модельного промышленного предприятия от состояния предприятия в условиях рентабельного функционирования и в зоне убыточности. Показано, что задача измерения экономического потенциала по сути эквивалентна задаче параметрического программирования определенной структуры, а эффективным инструментом анализа соответствующих потенциальных функций может выступать метод статистических испытаний математической модели предприятия оптимизационного типа, уровень потенциала и равновесное поведение которого являются функциями параметров состояния предприятия и внешней среды. Для конкретных числовых моделей предприятия с помощью предложенного метода выполнено частичное табулирование потенциальной функции, соответствующей экономическому потенциалу предприятия, функционирующего в благоприятных условиях и в условиях убыточности. С помощью методов корреляционного и регрессионного анализа на количественном уровне выявлен существенно различный характер влияния параметров состояния предприятия на величину экономического потенциала закономерности в зонах рентабельности и убыточности, а также определены критические факторы состояния предприятия, воздействие на которые может способствовать повышению потенциала предприятия.

Ключевые слова: предприятие, экономический потенциал, зона убыточности, математическая модель.

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Формул.:** 6. **Библ.:** 23.

Карпейчик Игорь Николаевич – кандидат экономических наук, генеральный директор ПАО «Азовмаш» (пл. Машиностроителей, 1, Мариуполь, Донецкая обл., 87535, Украина)

E-mail: karaheychik@azovmash.com

УДК 658.5(075.8)

Карпейчик И. М. Особенности влияния параметров состояния предприятия на его экономический потенциал в зоне убыточности

Представление потенциалов предприятия в виде потенциальных функций, які виражають залежність величини потенциалів від параметрів стану підприємства і зовнішнього середовища його функціонування, потребує розробки якісно нових методологій та методичних підходів до вимірювання потенціалів. У статті розглянуто методичні аспекти побудови і аналізу потенціальних функцій, а також результати апробації запропонованого підходу на прикладі вивчення залежності економічного потенціалу модельного промислового підприємства від стану підприємства в умовах рентабельного функціонування і в зоні збитковості. Показано, що задача вимірювання економічного потенціалу по суті еквівалентна задачі параметричного програмування певної структури, а ефективним інструментом аналізу відповідних потенціальних функцій може виступати метод статистичних випробувань математичної моделі підприємства оптимізаційного типу, рівень потенціалу і рівноважна поведінка якого є функціями параметрів стану підприємства і зовнішнього середовища. Для конкретних числових моделей підприємства за допомогою запропонованого методу виконано часткове табулювання потенціальної функції, що відповідає економічному потенціалу підприємства, яке функціонує в сприятливих умовах і в умовах збитковості. За допомогою методів кореляційного і регресивного аналізу на кількісному рівні виявлено суттєво різний характер впливу параметрів стану підприємства на величину економічного потенціалу закономірності в зонах рентабельності та збитковості, а також критичні фактори стану підприємства, вплив на які може сприяти підвищенню потенціалу підприємства.

Ключові слова: підприємство, економічний потенціал, зона збитковості, математична модель.

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Формул.:** 6. **Библ.:** 23.

Карпейчик Ігор Михайлович – кандидат економічних наук, генеральний директор ПАТ «Азовмаш» (пл. Машинобудівників, 1, Мариуполь, Донецька обл., 87535, Україна)

E-mail: karaheychik@azovmash.com

UDC 658.5(075.8)

Karapeychik I. N. Specific Features of Influence of Parameters of the State of an Enterprise upon its Economic Potential in the Zone of Unprofitability

Presentation of enterprise potentials in the form of potential functions that express dependence of the size of potentials on parameters of the state of an enterprise and external environment of its functioning requires development of a qualitatively new methodologies and methodical approaches to the measured potentials. The article considers methodical aspects of building and analysis of potential functions and also results of aproration of the proposed approach using the example of the study of dependence of economic potential of a model industrial enterprise on the state of the enterprise under conditions of profitable functioning in the zone of unprofitability. It shows that the task of measurement of economic potential is, actually, equal to the task of parametric programming of a certain structure, and an effective instrument of analysis of relevant potential functions could be a method of statistical tests of the mathematical model of an enterprise of the optimised type, the level of potential and balanced behaviour of which are functions of parameters of the state of the enterprise and external environment. Using the offered method the article conducts, for specific numeric models of the enterprise, a partial tabulation of the potential function that corresponds with the economic potential of the enterprise, which functions under favourable conditions and under conditions of unprofitability. The methods of correlation and regression analysis the article reveals at the quantitative level a significantly different character of influence of parameters of the state of the enterprise upon the value of economic potential of regularity in the zones of profitability and unprofitability and also identifies critical factors of the state of the enterprise, impact on which could facilitate increase of the enterprise potential.

Key words: enterprise, economic potential, zone of unprofitability, mathematical model.

Pic.: 2. **Tabl.:** 6. **Formulae:** 6. **Bibl.:** 23.

Karapeychik Igor N. – Candidate of Sciences (Economics), General Director of the PJSC «Azovmash» (pl. Mashynobudivnykyv, 1, Mariupol, 87535, Ukraine)

E-mail: karaheychik@azovmash.com